

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — Po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insetate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrst^o za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 15. januarija 1897.

Politiški oddelek.

Nemarnost poslancev.

Redkokedaj se primeri, da bi avstrijski parlament proti vladi z vso odločnostjo nastopil. Če se to tudi kdaj zgodi, gotovo se je v kaki slabi stvari. Tak pogum so našle nemške stranke, ko je šlo za potrebsčino za celjsko dvojezično gimnazijo. Po nemških listih je zaradi tega bilo mnogo hvalisanja in bahanja. Sicer pa dobro vemo, da bi tudi v tem slučaju bila nemška levica lepo odjenjala, da je vlada odločno nastopila. Učni minister je sicer dotično postavko zagovarjal, a nekako tako, kakor bi ga vsa stvar ne brigala, češ, sedanja vlada je vso stvar prevzela od prejšnje. Seveda od ministra Gautscha tudi nikdar nismo pričakovali, da bi se z vso odločnostjo potegnil za kako slovansko stvar.

Ves izid glasovanja nima nobenega posebnega pomena, k večjemu tega, da smo se prepričali, kako redki so mej Nemci možje, ki bi bili Slovanom pravični in prijazni, na drugi strani smo pa videli, kako malomarni so nekateri slovanski poslanci. K najvažnejšim sejam jih ni. Sicer pa to ni nič novega. Že davno vemo, da ga na svetu ni bolje malomarnega parlamenta, kakor je avstrijski, kar se tiče obiskovanja sej. Posebno se večkrat opaza, da so najradikalnejši poslanci najslabši obiskovalci sej. Če v Nemčiji poslanci ne hodijo k sejam, se to da odpravičiti, kajti ne dobivajo dnevnic, ali v Avstriji je pa to povse neopravičljivo. Po našem mnenju, kdor za kaj plačo vleče, mora tudi svoje delo opravljati.

Na Ogerskem je navada, da se poslanec, ki se ne udeležuje sej, začno dnevnice odtegovati. To se godi le tedaj, ko se vlada začne bati, da bi zbornica sklepčna ne bila. Pač bi potrebovali, da bi tudi avstrijski državno-zborski red imel tako določbo. Seveda tega ne bode moč doseči. Malomarnih poslancev bi za tako spremembo ne bilo moč pridobiti. Prepričani smo, ko bi se tak predlog razpravljal, da bi od tistih poslancev, ki jih ni bilo mi-

noli teden v torek pri seji, nobenega ne mankal^o; ko bi šlo za to, da se jim odtegnejo dnevnice za lenarjenje. bi vsi prišli, da bi glasovali zoper dotični predlog.

Po našem mnenju bi se pa vendar dalo doseči, da bi se prenehala sedanja malomarnost. Mladočehi so sklenili, da bodo od slednjega kandidata zahtevali, da se zaveže, da bode redno hodil k sejam. Nadejamo se, da bodo pozneje tudi pazili na to, da bodo poslanci to svojo obljubo tudi držali. Posebno bi bilo dobro, da bi se večkrat po listih naznanili poslanci, ki k sejam ne hodijo. Ni dosti, da volilci izvedo lepe govore svojih zastopnikov, izvedo naj tudi kako zanemarjajo svoje dolžnosti. Uspešno delovanje državnozbornskega zastopnika ni odvisno le od kacega lepega govora, temveč še več od tega, da je vedno na svojem mestu in se redno udeležuje sej in odsekovih posvetovanj. Načelniki odsekov bi lahko povedali, kako se razna dela zadržujejo jedino zaradi tega, ker odseki skoro nikoli niso sklepčni.

Parlament ima zastopati mišljenje prebivalstva. Kako se pač vjemajo sklepi z mišljenjem prebivalstva, ako je večkrat od 353 poslancev, jih jedva 100 pri sejah, kolikor jih je treba za sklepčnost. Včasih jih še toliko ni, in mora predsednik pošiljati po bližnjih gostilnicah in kavarnah, kamor imajo poslanci navado zahajati, jih iskat, da se zbere za glasovanje potrebno število. Sklepi zbornice ob taci prilikah pač ne izražajo pravega mnenja prebivalstva, ker so popolnoma odvisni od slučajnostij.

To se je videlo tudi pri glasovanju o celjski postavki. Samo dva dni je bilo treba, pa se je vsa podoba premenila. Nekateri poslanci so došli na Dunaj, drugi so pa od seje izostali in državni zbor se je izrekel za to, da se češki šoli na Dunaju prizna pravica javnosti. To je pač smešno, da zbor, ki je zoper celjsko dvojezično gimnazijo, priznava potrebo slovanskih šol na Dunaju. S takimi sklepi si pač državni zbor veljave ne utrdi, temveč se le pošteno osmeši. Ljudje prihajajo do prepričanja, da državni poslanci igrajo samo komedijo. Večkrat se slišijo pritožbe, da se vlada ne ozira na mnenje državnega zbora. Kako se pač more od nje zahtevati, da bi spošto-

vala sklepe kake korporacije, o katerih ne ve, če so res pravi izraz večine, ali so pa le izraz slučajnosti. Posledica temu je propadanje veljave parlamentarizma. Večkrat se sliši, da vlada stori, kar hoče. Seveda pri taci razmerah je to lahko mogoče. Ko bi imeli drugačen državni zbor, bi pa to bilo drugače.

Sicer pa odkritosrčno obžalujemo, da v Avstriji nimamo zares parlamentarnega vladanja. Kako pa bi bilo, ko bi bil grof Badeni sedaj odstopil, in priporočal grofa Kuenburga ali dr. Russa, da sestavi novo vlado iz življenj, ki so se slučajno združili proti celjski dvojezični gimnaziji. Beračiti bi bila morala celo okrog dr. Luegerja. Kaj lepšega si pač misliti ne moremo, ko bi dr. Russ in dr. Lueger sedela vkupe v enem ministerstvu. Gospodje sami bi bili v največji zadregi, ko bi bili morali prevzeti nasledstvo Badenijevo. Kmalu bi se bili prepričali, da se samo z nemštvom ne da vladati v Avstriji. Še kesali bi se bili svojega junaškega dela, ko bi bili potem morali pokazati svojo onemoglost.

Politični pregled.

Socijalni oklic. — Avstrijski socijalisti razširili so neki volilni oklic po vsej Avstriji. V njem se navajajo razne že znane socijalistične terjatve in grde sedaj obstoječe politične stranke. Posebno novega iz tega socijalističnega oklica nismo izvedeli. Zagotavlja se v njem, da so socijalisti za narodno enakopravnost, a ob enem se smeši narodni boj. Oklic je izšel v nad milijon iztisih v vseh avstrijskih jezikih. Slovenski prevod je po našem mnenju za kroge, za katere je namenjen, mnogo premalo umljiv. Ljudje, ki redno ne čitajo časopisov, bodo jako težko iz njega posneli, kaj da socijalisti hočejo. Na Slovenskem tako ne bodo ničesa dosegli, kajti pri nas ni velikih delavskih središč, ljudje na kmetih pa nimajo še o socijalizmu drugega pojma, kakor so ga razširili krščanski socijalisti.

Dr. Lueger je neki precej nevarno zbolel. Zdravnika pa vendar še ni nobenega vprašal za svet. Vodja protisemitov nima do zdravnikov pravega zaupanja. Nekateri ljudje pa zopet mislijo, da bolezen ni tako nevarna, temveč politične naravi. Dr. Lueger slutí, da bode sedanjí župan dunajski Strobach kmalu dožupanoval. Tedaj bi bil čas, da on župan postane. Da si pa zagotovi vladno potrjenje, je pa pač treba, da se malo odtegne političnemu življenju. Posebno proti vladi ne sme ruvati. Ker so pa državnoborske volitve pred durmi, se pa dr. Lueger ne more izogniti agitaciji, ako je zdrav in si hoče ohraniti zaupanje protisemitov. Pri volilnih shodih bi moral govoriti proti vladi. Zato je pa dr. Luegerju sedanja bolezen jako po godu. Omogočiti mu utegne pot do dunajskega županstva.

Liberalci in protisemitje. — Državni zbor sklenil je resolucijo, naj se dunajski češki šoli prizna pravico javnosti. Ta stvar je zaradi tega pomenljiva, ker se je govorilo, da misli vlada tej šoli priznati pravico javnosti. Če je to resnica, se bode vlada lahko sklicevala na to resolucijo. Pri glasovanju o tej stvari ni bilo dr. Luegerja, dr. Gessmana in dr. Steinerja. To je pa voda na liberalni mlin. Nemški listi jih sedaj dolže izdajstva nemštva. Če se namreč sedanjí češki šoli prizna pravico javnosti, ne bode več dolgo, da bode mesto moralo prevzeti to šolo in kmalu osnovati še več drugih čeških šol. Za češkimi šolami bode prišlo češko uradovanje in za zmiraj je konec nemškemu značaju Dunaja. In ko preti taka nesreča, pa omenjeni dunajski protisemitje niso bili na svojem mestu.

Časniški kolek. — Državni zbor je zavrgel Kronawetterja predlog, naj se izbriše iz proračuna svota za časniški kolek. S tem je državni zbor najbolje pokazal, da mu ni resno na tem, da se časniški kolek odpravi. Levičarji so stavili dotični predlog le za to, ker upajo s tem slepiti volilce. Ministerski predsednik je nekaj očetel deputaciji poljskih časnikarjev, da se časniški kolek odpravi a to so najbrž bile le lepe besede. Finančni minister je pa v zbornici poslancev skušal dokazati, da ima vlada pravico časniški kolek pobirati, če ga tudi državni zbor ne dovoli, dokler se o tem ne sklene poseben zakon. V kakšnem drugem parlamentu bi se pač vlada kaj takega ne upala trditi.

Srbija. — Razkralj Milan je došel v Beligrad in je bil od svojega sina Aleksandra jako pristržno vsprejet. Milan ostane baje le 14 dni v Belemgradu in se trdi, da ima obisk le zaseben značaj, vendar se z druge strani tudi zatrjuje, kar je tudi verjetno, da je Milana prignala v Srbijo okoliščina, ker novo Simičevo ministerstvo hoče preosnovati državno ustavo in da hoče pri tej preosnovi sodelovati tudi razkralj Milan. Pravi prijatelji Srbije ne morejo biti veseli, če bo sodeloval Milan pri preosnovi ustave, kajti uveljavljenje njegovega vpliva je bilo še vedno pri tem ali onem činu nesreča za Srbijo. So pa tudi poročila, ki vedo povedati, da je Milan prišel le prazno mošnjo si napolnit v Beligrad, kar bi bilo zadnje še najverjetneje.

Anglija in Črnagora. — Anglija in Črnagora slavita letos lepi slavnosti. Prva bo slovesno praznovala 60letnico vladanja svoje kraljice, druga pa obhaja pomeunjivo slavnost 200letnice svoje vladarske rodbine. Dočim bo imelo slavlje v Angliji širen svetoven obseg, ko bodo mnoge angleške kolonije v daljni Aziji in drugod praznovale redki jubilej svoje kraljice, imela bo 200letna slavnost v Cetinju zgolj domač in naroden značaj. Narod črnogorski se bo tem povodom hvaležno spominjal hrabre svoje vladarske rodbine, pod katero se je Črnagora znatno ojačila in povečala.

Turčija. — Različna in nasprotujoča si podrobna poročila iz Turčije, kažejo najbolj jasno neslogo vevlastij o tem vprašanju. Dočim cel nekateri vedo povedati, da kaže sultan dobro voljo napram izvedbi potrebnih reform, zatrjujejo zopet drugi, kako sebično postopa sultan. On se ne meni za drugega nego zase in porablja denar v svoje namene. Pri vsem tem seveda živi v največjem strahu, ker se boji zarote. Odslovil je baje vse Turčine od sebe in za telesno stražo ima Ruse, katerim več zaupa. Strah njegov ni neopravičen, ker zarote proti turškim sultanom so kaj navadnega in ta sultan sam je z zaroto pregnal z vladarskega prestola svojega brata in sam zasel turški prestol. Pa tudi vevlasti so baje že razpravljale o tem, če ne bi kazalo postaviti na turški prestol drugega sultana. Seveda o tem se vevlasti ne bodo nikdar sporazumele, kakor se še vedno niso o tem pogodile, ali naj se prevzame garancija za turško posojilo, oziroma kateri koraki naj se store proti Turčiji. Vse ostane le pri dogovarjanju. Zatirano in ubogo turško prebivalstvo pa dalje trpi. Dočim Anglija in Italija tiščeti na hitre korake proti Turčiji, zavlačujejo to Rusija, Francija in Nemčija. Rusija hoče na vsak način z lepa urediti turške razmere in hoče celo v zvezi s Francijo prevzeti garancijo za 40 milijonov turškega posojila.

Kuba. — Kubansko vprašanje utegne v najkrajšem času onemogočiti sedanjo konservativno špansko ministerstvo, kateremu načeluje Canovas. To je namreč proti obširnim preosnovam na Kubi, dočim kraljica in narod želita iste. Načelnik liberalne stranke Sagasta je bil že v avdijenci pri kraljici in je izjavil, da upa mir napraviti na Kubi. Kubansko prebivalstvo je baje tudi že pripravljeno udati se, če se mu zagotove korenite reforme. Pred vsem zahtevajo znižanje raznih davščin. Konservativna vlada se ne more sprijazniti s preosnovami, ker ne ve, kako bi ob manjših dohodkih mogla shajati. Kuba nese Španiji velike dohodke. Res je, da je Kuba bogata,